

**CORAPORTUL DINTRE BUNA ȘTIINȚĂ ȘI MODALITATEA
NORMATIVĂ A INTENȚIEI INFRAȚIONALE**

Stanislav COPEȚCHI

CZU: 343.222

scopetchi@yahoo.com

În teoria dreptului penal, precum și în practica de aplicare a normelor de drept, se profilează tot mai des următoarea întrebare: care este forma vinovăției cu care poate acționa făptuitorul în ipoteza în care legiuitorul prevede sintagma „bună știință” în textul normei de incriminare (fie ca expresie a semnului constitutiv în cadrul componenței de bază, fie ca expresie a semnului circumstanțial agravant)?

Mai cu seamă, întrebarea respectivă își are sorgintea în textul unor statuări, făcute relativ recent, de către Curtea Constituțională a Republicii Moldova în hotărârea sa privind excepția de neconstituționalitate a articolului 307 Cod penal (răspunderea penală a judecătorilor), nr.12 din 28.03.2017 [1]. *In concreto*, Curtea a subliniat următoarele: „[...] instituirea la art.307 din Codul penal a sintagmei „pronunțarea cu bună știință” legiuitorul a stabilit expres că judecătorul poate fi tras la răspundere penală pentru această componență de infracțiune doar exclusiv în cazul în care este demonstrată *intenția* acestuia de a pronunța hotărârea, sentința, decizia sau încheierea contrar prevederilor legale” (pct.88); „[...] judecătorii ... pot fi trași la răspundere penală în temeiul art.307 din Codul penal doar în cazul în care este probată indubitabil, dincolo de orice îndoială rezonabilă, *intenția directă* în pronunțarea unei hotărâri, sentințe, decizii sau încheieri contrare legii” (pct.98).

Să însemne oare că dacă textul normei de incriminare prevede sintagma „bună știință” făptuitorul trebuie să manifeste, în exclusivitate, intenție directă față de cele comise? Răspunzând la această întrebare, vom reproduce concepția lui V.Stati, în corespundere cu care „buna știință nu se identifică cu intenția directă, reprezentând o condiție suplimentară” [2, p.56].

Într-adevăr, intenția directă și buna știință se pot intersecta. În același timp, buna știință nu implică, în mod automat, manifestarea intenției directe față de cele comise. Putem sesiza cazuri când făptui-

torul acționează cu intenție indirectă, deși manifestă bună știință. Este cazul componentelor materiale de infracțiune, atunci când buna știință este înscrisă în tiparul normei de incriminare. În calitate de exemplu, vom invoca cazul omorului săvârșit cu intenție indirectă a unui minor despre care făptuitorul cunoștea cu exactitate (fără echivoc) că acesta nu atinse vârsta de 18 ani. În această ipoteză expresia „bună știință” denotă că, în momentul săvârșirii infracțiunii, făptuitorul cunoștea cu certitudine despre vârsta minoră a victimei [3, p.189].

De fapt, remarcăm că sintagma „buna știință”, indiferent de contextul legislativ în care este folosită (în calitate de expresie menită să caracterizeze atitudinea făptuitorului față de: a) statutul special al victimei (de exemplu: lit.e) alin.(2) art.145, lit.a) alin.(2) art.150, lit.b) alin.(2) art.151 CP RM etc.), b) obiectul material/imaterial al infracțiunii (de exemplu: informația, ocrotită de lege, despre viața personală ce constituie secret personal sau familial al altei persoane, în contextul infracțiunii prevăzute la art.177 CP RM, prospectul emisiei care conține informații neautentice, în contextul infracțiunii prevăzute la art.245 CP RM, declarația mincinoasă, în contextul infracțiunii prevăzute la art.312 CP RM etc.); c) mijlocul săvârșirii infracțiunii (de exemplu: informația falsă, în contextul infracțiunii prevăzute la art.238 CP RM etc.); d) etc.) presupune certitudinea pe care o are făptuitorul cu privire la unele împrejurări în care acționează. Făptuitorul **știe cu exactitate** că persoana omorâtă este minor, că declarația prezentată în cadrul procesului este mincinoasă, că prospectul emisiei conține informații neautentice etc. De exemplu, în conjunctura infracțiunilor prevăzute la art.238 CP RM (dobândirea creditului, împrumutului sau a despăgubirii/indemnizației de asigurare prin înșelăciune), S.Prodan evocă că sintagma „bună știință” indică asupra faptului că subiectul cunoaște din timp că informațiile, pe care el le prezintă instituției financiare sunt false [4, p.214-215]. Observăm că, în cea din urmă ipoteză, certitudinea privind informația falsă prezentată este întemeiată pe cunoașterea din timp a falsității informației.

În cele din urmă, subliniem că cele două categorii juridice (intenția, pe de o parte, și buna știință, pe de altă parte), reflectă sfere diferite de exprimare a atitudinii psihice a făptuitorului (deși, acestea se intersec-

tează). Tocmai de aceea, în cazul infracțiunilor materiale făptuitorul poate să manifeste intenție indirectă, chiar și atunci când legiuitorul prevede buna știință în textul normei incriminatorii. Totodată, în Partea Specială a Codului penal observăm foarte multe infracțiuni formale ce conțin în dispoziția normei sintagma „bună știință” (de exemplu: art.163, art.164, alin.(2) art.264¹ CP RM etc.). Fiind infracțiuni formale nu pot fi comise cu intenție indirectă; or, intenția indirectă este imposibil de atestat în cazul infracțiunilor formale. Intenția indirectă este posibilă doar în cazul infracțiunilor materiale (de rezultat). Prin definiție, intenția indirectă presupune, *inter alia*, previziunea urmărilor prejudiciabile și admiterea conștientă a survenirii acestora. Deci, intenția indirectă este sesizată în raport cu urmarea prejudiciabilă. În această ipoteză, nu sintagma „bună știință”, folosită de legiuitor la descrierea ilicitului penal, ne îndeamnă spre concluzia că infracțiunea poate fi săvârșită, în exclusivitate, cu intenție directă. La această concluzie ne îndeamnă structura componentei de infracțiune: dacă componenta de infracțiune este formală atunci făptuitorul poate să manifeste doar intenție directă. *Per a contrario*, în ipoteza unei componente materiale făptuitorul poate să acționeze și cu intenție indirectă, chiar dacă textul normei de incriminare conține sintagma „bună știință”. Drept excepție, doar în cazul infracțiunilor materiale unde intenția este calificată prin scop (adică, scopul este semn obligatoriu), făptuitorul poate să acționeze, în exclusivitate, cu intenție directă.

Cert este că buna știință e compatibilă doar cu ipoteza în care făptuitorul manifestă intenție, nu și imprudență față de fapta prejudiciabilă comisă. În raport cu urmarea prejudiciabilă însă, acesta poate să manifeste și imprudență (de exemplu: în cazul infracțiunii de lăsare în primejdie în variantă agravată (alin.(2) art.163 CP RM) făptuitorul manifestă intenție față de fapta prejudiciabilă și imprudență față de urmarea prejudiciabilă).

În concluzie, sintagma „bună știință” nu se suprapune cu intenția directă. *Supra*, am arătat că, în unele cazuri, făptuitorul poate să manifeste intenție indirectă față de cele comise, deși în textul normei de incriminare este înscrisă sintagma „bună știință”. Deci, buna știință constituie un complement al intenției (indiferent de forma acesteia).

Buna știință îi imprimă un conținut anume intenției. Mai exact, buna știință suplimentează conținutul atitudinii psihice a făptuitorului față de cele comise, subliniind cunoașterea certă pe care trebuie să o manifeste făptuitorul în raport cu unele semne constitutive obiective.

Atunci când legea cere prezența bunei științe este imperios ca făptuitorul să manifeste certitudine față de împrejurarea în care a acționat. În caz contrar, cele comise, fie nu pot constitui infracțiune, în general, fie pot cădea sub incidența unei alte norme de incriminare decât sub imperiul normei care cere prezența bunei științe. Acest lucru e valabil chiar și în situația în care făptuitorul acționează cu forma vinovăției cerută de lege.

Pentru prima ipoteză (când cele comise nu pot constitui infracțiune) sunt elocvente afirmațiile lui V.Stati, evocate în contextul art.307 CP RM: „În art.307 CP RM sintagma „cu bună știință” exprimă certitudinea făptuitorului că actul procedural, pe care acesta îl pronunță, nu corespunde legii. În absența unei asemenea certitudini, lipsește temeiul aplicării art.307 CP RM. Aceasta chiar dacă făptuitorul manifestă intenție directă, adică: 1) își dă seama că pronunță o hotărâre, sentință, decizie sau încheiere contrară legii și 2) dorește să pronunțe un astfel de act procedural. Or, a avea certitudinea că actul procedural este contrar legii este mai mult decât a-ți da seama că acest act este contrar legii” [2, p.57].

Pentru cea de-a doua ipoteză (când cele comise pot cădea sub incidența unei alte norme de incriminare, decât sub imperiul normei care cere prezența bunei științe) evocăm cazul violului unei minore cu vârsta de 17 ani atunci când făptuitorul crede în mod eronat că aceasta a atins vârsta majoratului. În acest caz, cele comise necesită a fi calificate în baza alin.(1) art.171 CP RM, nu însă în baza lit.b) alin.(2) art.171 CP RM.

Referințe:

1. Hotărârea Curții Constituționale a Republicii Moldova privind excepția de neconstituționalitate a articolului 307 din Codul penal (răspunderea penală a judecătorilor), nr.12 din 28.03.2017. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2017, nr.162-170.
2. STATI, V. Reflecții pe marginea hotărârii Curții Constituționale a Republicii Moldova nr.12 din 28.03.2017 privind excepția de

neconstituționalitate a art.307 din Codul penal (răspunderea penală a judecătorilor). În: *Актуальные научные исследования в современном мире: XXX Международная научная конференция (26-27 октября 2017 г., Переяслав Хмельницкий)*. Сборник научных трудов. Переяслав Хмельницкий, 2017, вып. 10, ч.3, сс.54-60.

3. BRÎNZA, S., STATI, V. *Tratat de drept penal. Partea specială*. Vol.I. Chișinău: Tipografia Centrală, 2015. 1328 p.
4. PRODAN, S. *Răspunderea penală pentru infracțiunile legate de creditare*. Chișinău: CEP USM, 2011.